

---

1. Активные методы обучения в системе многоуровневого образования: сб. научн. трудов / Ред. Р. Ф. Жуков. – СПб.: СПбГИЭА, 1995. – 126 с.

2. Нюттен Ж. Мотивация, действие и перспектива будущего / Под ред. Д. А. Леонтьева. □ М.: Смысл, 2004. – 608 с.

3. Панова О. А. Формирование правовой компетентности педагогов современной школы: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / О. А. Панова. – М., 2002. – 19 с.

4. Певцова Е. А. Правовое воспитание и формирование правосознания в России / Е. А. Певцова // Журнал российского права. – 2003. – № 10. – С.122-133.

5. Полякова М. Е. Формирование правовой компетентности студентов технического вуза: дис. канд. пед. наук / 13.00.08 / Марина Евгеньевна Полякова. – М., 2007. –143 с.

Ірина ЄРЕМЄЄВА

доцент кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат
історичних наук, доцент

Вадим ШАПОВАЛ

доцент кафедри прикладної економіки,
підприємництва та публічного управління
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кандидат економічних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ МИРОТВОРЧИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ООН В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ

Миротворчість являє собою складний механізм із підтримання та встановлення миру від імені світового співтовариства під егідою ООН. Згідно до норм міжнародного права та логіки формування глобальної міжнародної організації миротворчість, що здійснюється від її імені має бути ефективною та зупиняти військового агресора, що є необхідною умовою для припинення стадії ескалації україно-російської війни (триває з 2014 року) та відновлення територіальних меж України, що визнані світовим співтовариством.

Але на практиці аналіз масштабних миротворчих місій за участю ООН демонструє існування проблем, які пов'язані з неефективністю певних миротворчих методів ООН щодо вирішення міжнародних конфліктів. Першим випробуванням механізму гуманітарних силових операцій ООН після закінчення «холодної війни» стала операція з надання допомоги курдам і

шиїтам, яка була санкціонована резолюцією № 688 Ради Безпеки ООН. Дії військ тринадцяти країн стали допоміжними в боротьбі з іракською агресією і відбувалися синхронно з військовою операцією «Буря в пустелі» у січні 1991 року. Самостійною гуманітарною силовою акцією ООН стала операція у Сомалі 1992 року під час спроби врегулювати внутрішній збройний конфлікт, у якому тільки від голоду щодня гинуло близько 3 000 осіб. Відповідно до резолюції Ради Безпеки № 794, на підставі глави VII операція в Сомалі здійснювалася на розсуд Генерального секретаря ООН, а в практичному аспекті її виконували США. Подальші трагічні події в Сомалі показали, що жодна військова сила неспроможна відмінити обов'язковість використання усіма сторонами конфлікту міжнародних гуманітарних засобів, інакше «гуманітарна діяльність» втрачає сенс. Саме такий висновок підтвердили перебіг та наслідки силової операції ООН 1994–1995 років у Боснії та Герцеговині. Таким чином, миротворчість порушує такі складні проблеми сучасних міжнародних відносин, як самовизначення народів, державний суверенітет, міждержавна агресія, гуманітарна допомога, що свідчить про складність та багатоаспектність миротворчої діяльності ООН, особливо у випадку застосування військової сили.

Головним протиріччям що зменшує можливості світового співтовариства ефективно впливати на процес вирішення міжнародних конфліктів є діаметрально протилежні підходи провідних держав світу, які є постійними членами Ради Безпеки ООН до необхідності здійснення миротворчих місій. Відповідно до Статуту ООН Рада Безпеки складається із 15 членів, із яких 5 постійних та 10 членів обираються Генеральною Асамблеєю ООН на дворічний термін за географічною ознакою. П'ять постійних членів – Китай, Франція, Росія (до 1991 р. – СРСР), Великобританія та США – на правах країн-переможців у Другій світовій війні мають спеціальний статус, що обумовлений правом вето [2].

Кожен з п'яти постійних членів неодноразово використовував своє право вето стосовно будь-якого рішення, що не відповідало його інтересам, таким чином блокуючи прийняття рішення Ради Безпеки ООН в цілому. Із табл. 3.1 видно, що за останні 10 років постійні члени Ради Безпеки ООН, застосовуючи право вето, не змогли досягти компромісних рішень щодо найактуальніших питань міжнародної безпеки, тому що ці рішення зачіпали геополітичні інтереси цих країн в певних регіонах світу. Так, подвійне вето Китаю та Росії у липні 2012 р. заблокувало резолюцію, запропоновану Лігою арабських держав щодо тиску на уряд Башара Асада, з метою припинення масових вбивств в цій країні, що унеможливило формування групи військових спостерігачів та цивільної місії для врегулювання конфлікту у Сирії.

Ветування Росією Резолюції щодо невизнання референдуму в Криму 16 березня 2014 р. та засудження анексії Криму заблокувало можливість вирішення українського питання в системі ООН. У лютому 2015 р. Україна звернулася до Ради Безпеки ООН та Євросоюзу щодо розгортання миротворчої місії на території України з метою розв'язання конфлікту на Донбасі. Відповідне звернення до Ради Безпеки ООН та Ради Європейського Союзу було прийняте Верховною Радою ООН за поданням Президента України Петра Порошенка, на думку якого розгортання в Україні міжнародної операції з підтримання миру і

безпеки дозволить забезпечити ефективну імплементацію "Мінських домовленостей", насамперед, в частині невідкладного та всеохоплюючого припинення вогню, відведення всіх важких озброєнь, виведення всіх іноземних збройних формувань, військової техніки та найманців з території України, роззброєння всіх незаконних збройних формувань. Введення контингенту миротворців на лінію зіткнень та донбаську ділянку російсько-українського кордону унеможливило б поставки воєнної та живої сили з території Росії для сепаратистів Донбасу, саме тому представники російської офіційної влади виступили категорично проти, обіцяючи застосувати право вето постійного члена Ради Безпеки ООН з приводу введення миротворців на територію України. Єдиною миротворчою місією, що діяла в Україні до початку фази ескалації україно-російської війни 24 лютого 2022 р. була Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ (СММ), СММ являє собою неозброєну цивільну місію, метою якої є об'єктивне спостереження за сторонами конфлікту та сприяння діалогу між ними. Аналогічно до дій ООН щодо України діяльність СММ на території України реального впливу на урегулювання конфлікту не мала, що, серед інших чинників, було обумовлено присутністю в СММ представників росії, яка є безпосереднім учасником конфлікту.

Таблиця 1

**Застосування право вето постійними членами Ради Безпеки ООН
2012-2022 рр.***

Дата	Проект	Пункт порядку денного	Постійний член Радбезу ООН, що застосував право вето
4 лютого 2012 р.	S/2012/77	Становище на Близькому Сході	Китай, Російська Федерація
19 липня 2012 р.	S/2012/538	Становище на Близькому Сході	Китай, Російська Федерація
15 травня 2014 р.	S/2014/189	Лист Постійного представника України в ООН від 28.02.2014 р. на ім'я Голови Ради Безпеки (S/2014/136)	Російська Федерація
22 травня 2014 р.	S/2014/348	Становище на Близькому Сході	Китай, Російська Федерація
8 липня 2015 р.	S/2015/508	Ситуація в Боснії та Герцоговині	Російська Федерація
27 лютого 2022 р.	S/2022/160	Становище в Україні (про скликання надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї по Україні)	Російська Федерація

*Таблиця містить результати обговорення найгостріших (на думку авторів тез) питань для світової системи безпеки.

Таким чином, практика застосування права вето перетворила Раду Безпеки на форум, де виголошуються пропагандистські заяви провідними геополітичними гравцями світу, але не набувають правомочності рішення, які здатні подолати серйозні міжнародні та локальні конфлікти, що дестабілізуюче впливає на світову політику і є демонстрацією втрати ООН контролю над ситуацією у світі.

Розбіжності в Раді Безпеки обмежують інструменти впливу на локальні та міжнародні збройні конфлікти та дискредитують ООН в цілому. На думку Генерального Секретаря ООН Пан Гі Муна (2007-2012 рр.) «єдність в Раді Безпеки ООН має ключове значення» в той час як відсутність єдності призводить до великих людських страждань та втрати довіри до Ради Безпеки ООН та інститутам системи ООН [1].

На сьогодні актуальними є дискусії щодо реформування ООН, зокрема пропозиції щодо розширення Ради Безпеки ООН як у складі постійних, так і непостійних членів. Змістом реформування ООН повинні стати зміни в Раді Безпеки, які мають адаптувати ООН до нової політичної реальності через введення нових постійних членів до складу Ради Безпеки ООН та обмеження повноважень постійних членів Ради Безпеки ООН щодо право вето через зміну правил голосування таким чином, щоб для заблокування резолюції Ради Безпеки потрібні були голоси не одного, а декількох постійних членів.

---

1. Ban Ki-Moon. Report of the Secretary-General on the work of the Organization, Secretary-General on September 17, 2014 by United Nations (A/69/1). - United Nations, New York, 2014. 79 p.

2. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010

Дмитро КВАША

судовий експерт сектору
дактилоскопічних досліджень відділу
криміналістичних видів досліджень
Тернопільського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України

УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВА ЗВИТЯГА – ФУНДАМЕНТ ДЕРЖАВНОСТІ

За визначенням українського письменника, державного та політичного діяча Володимира Винниченка, державністю є комплекс інститутів економіки, політики, культури, які діють на території, населеній національним колективом, які зв'язують його в компактну цілість та забезпечують його розвиток у сучасному і майбутньому. Взагалі поняття державності у більш вузькому його